

۵۶۴

شماره چاپ

جمهوری اسلامی ایران

دوره هفتم - سال اول

۳۰۲

شماره ثبت

مجلس شورای اسلامی

تاریخ چاپ ۱۳۸۳/۹/۲۲

یک فوریتی

طرح فعال نمودن هیأت منصفه مطبوعات برای جلوگیری
از تعطیلی اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون
اساسی جمهوری اسلامی ایران

یک فوریت این طرح در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۳/۹/۲۲ به تصویب رسید

فرهنگی : کمیسیونهای ارجاعی، اصلی

فرعی : قضائی و حقوقی

اداره کل قوانین

بسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

نظر به اینکه براساس اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، رسیدگی به جرائم مطبوعاتی با حضور هیأت منصفه قانونی است و با توجه به اینکه از تاریخ ۱۳۸۳/۲/۱۸ زمان ابلاغ قانون جدید هیأت منصفه مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ به دلیل عدم اجرای آن به عللی که ذیلاً ذکر می‌شود، عملاً دادگاه مطبوعات تعطیل و تعداد قابل توجهی از پرونده‌های مطبوعاتی بلا تکلیف و این اصل از قانون اساسی معطل و راکد مانده است و موجب تضییع حقوق شهروندان گردیده است و علت عدم اجرای قانون هیأت منصفه جدید عبارت است از:

- ۱ - عدم تعیین منبع مالی مشخص برای اجرای قانون.
- ۲ - موکول نمودن بار مالی اداره دبیرخانه و انتخابات هیأت منصفه به کمکهای اهدائی که عملاً مشکلات عدیده را به همراه دارد، بر این اساس ماده واحده زیر با قید یک فوریت تقدیم می‌گردد.

سید محمد رضا میر تاج‌الدینی - قربانعلی نعمت‌زاده - عباس رجائی - محمدرضا آشتیانی - احمد مهدوی - فاطمه آلیا - فاطمه آجورلو - عشرت شایق - عفت شریعتی - غفار اسماعیلی - حسین نوش‌آبادی - سید فضل‌ا. موسوی - حسین شیخ‌الاسلام

محسن کوهکن - محمد دهقان - حسن کامران - اخوان بیطرف - پاک نژاد -
سیدمصطفی هاشمی ریشه - سیدجلال یحیی زاده - محمد حسین فرهنگی - عسگری -
حسینی سیرجانی - ارسلان فتحی پور - محمدتقی رهبر - محمد خوش چهره - عزت ا..
یوسفیان - جهانبخش محبی نیا - غلامرضا مصباحی مقدم - اسدا.. تابع - سیدمهدی
طباطبائی شیرازی - سیداحمد آوائی - شاهین محمدصادقی - انوشیروان محسنی -
عباسعلی اختری - سیدجلال حسینی - سیدمصطفی طباطبائی نژاد - ستار
هدایت خواه - سیدعلیرضا عبادی - سیدمحمدصادق نیرومند - ولی ملکی - غلامرضا
میرزائی - امیررضا خادم - پرویز سروری - سعید ابوطالب - سیداحمد رسولی نژاد -
یوناتن بت کلیا - سیدمحمود حسینی دولت آبادی - محمدهادی ربانی شیرازی - لاله
افتخاری - جواد آرین منش

طرح فعال نمودن هیأت منصفه مطبوعات برای جلوگیری

از تعطیلی اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون

اساسی جمهوری اسلامی ایران

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون و تا انجام تمهیدات لازم از جمله تعیین
منبع مالی و تأمین اعتبار لازم جهت اجرای قانون جدید هیأت منصفه منصوب
۱۳۸۲/۱۲/۲۴، حداکثر تا یک سال، قانون هیأت منصفه قبلی منصوب ۱۳۷۹/۲/۱۱
لازم الاجراء خواهد بود.

سوابق

اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و با حضور هیأت منصفه در محاکم دادگستری صورت می‌گیرد. نحوه انتخاب، شرایط، اختیارات هیأت منصفه و تعریف جرم سیاسی را قانون براساس موازین اسلامی معین می‌کند.

قانون هیأت منصفه مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴

ماده ۱ - رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و با حضور هیأت منصفه در دادگاه صالحه صورت می‌گیرد.

هیأت منصفه در دادگاههای تحت نظر قوه قضائیه طبق این قانون تشکیل می‌گردد.

ماده ۲ - اعضای هیأت منصفه از بین اصناف و گروههای مختلف اجتماعی نظیر روحانیون، اساتید دانشگاه، دانشجویان، پزشکان، مهندسان، کارگران، کشاورزان، نویسندگان، روزنامه‌نگاران، معلمان، وکلای دادگستری، کارمندان، هنرمندان، پیشه‌وران و تجار برای مدت چهار سال انتخاب می‌گردند.

ماده ۳ - انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل هیأت منصفه هر استان از بین اقشار و صنوف مختلف از طریق اعلام عمومی و جمع‌آوری تقاضاهای داوطلبان عضویت در هیأت منصفه به قید قرعه و به صورت علنی خواهد بود. هیأت منصفه هر استان در اولین جلسه خود یکی از اعضاء را برای مدت دو سال به عنوان دبیر هیأت منصفه انتخاب خواهد کرد. دبیر، مسؤولیت اداره دبیرخانه را به عهده دارد. حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره مسؤولیت دبیر، دبیر جدید به وسیله هیأت منصفه استان انتخاب خواهد شد.

امور اجرائی این ماده در هر استان زیر نظر رئیس قوه قضائیه یا فردی که ایشان تعیین می‌کند و با حضور رئیس شورای اسلامی استان و دو نفر از نمایندگان آن استان به انتخاب مجلس به عنوان ناظر انجام می‌شود. قرعه‌کشی با حضور حداقل دو نفر از ناظرین معتبر است.

ماده ۴ - اعضاء هیأت منصفه باید دارای شرایط زیر باشند :

- ۱ - تابعیت جمهوری اسلامی ایران.
- ۲ - مسلمان بودن.
- ۳ - التزام عملی به قانون اساسی.
- ۴ - حداقل سی سال سن.
- ۵ - عدم محرومیت از فعالیتهای اجتماعی.
- ۶ - داشتن حداقل مدرک دیپلم متوسطه یا معادل آن در علوم حوزوی.

ماده ۵ - تعداد اعضاء هیأت منصفه در استان تهران پانصد نفر و در استانهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر، دوپست و پنجاه نفر و در استانهای با جمعیت کمتر از یک

میلیون نفر، یکصد و پنجاه نفر می باشد.

تبصره ۱ - پس از تعیین دوسوم اعضاء، هیأت منصفه رسمیت می یابد.

تبصره ۲ - حداقل سه ماه قبل از پایان دوره هیأت منصفه برای انتخاب هیأت منصفه جدید اقدام خواهد شد. ترتیب انجام امور باید به نحوی باشد که حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره هیأت منصفه، اعضاء هیأت منصفه بعدی مشخص شده باشند.

ماده ۶ - هیأت منصفه هر محکمه براساس قرعه در تهران بیست و یک نفر و در سایر مراکز استانها چهارده نفر انتخاب می شوند. دبیر هیأت منصفه ده روز قبل از زمان برگزاری دادگاه با دعوت از نمایندگان دادگستری و شورای شهر مرکز استان و وکیل یا نماینده متهم و شاکی قرعه کشی را انجام می دهد. حضور نمایندگان دادگستری و شورای شهر در مراسم قرعه کشی الزامی است.

تبصره ۱ - در ترکیب هیأت منصفه هر محکمه از یک صنف یا گروه اجتماعی نباید بیش از دو نفر از طریق قرعه کشی انتخاب شوند.

تبصره ۲ - در صورتی که به تشخیص دادگاه رسیدگی به اتهام فوریت داشته باشد و امکان رسیدگی نیز فراهم باشد، رعایت ده روز مذکور در این ماده الزامی نیست. و دبیر هیأت منصفه موظف است ضمن همکاری با قاضی مربوطه اعضاء هیأت منصفه دادگاه را در موعد مقرر معرفی نماید.

ماده ۷ - در تهران دادگاه باحضور حداقل یازده نفر و در استانها با حضور نه نفر از اعضاء هیأت منصفه تشکیل شده و رسمیت خواهد یافت. ملاک تصمیم گیری هیأت منصفه آراء اکثریت حاضران خواهد بود.

اعضاء هیأت منصفه موظفند تا پایان جلسات دادگاهها حضور داشته باشند.

ماده ۸ - دبیرخانه هیأت منصفه زیر نظر هیأت منصفه انجام وظیفه می کند و بودجه آن از محل کمکهای اهدایی تأمین خواهد شد.

ماده ۹ - چنانچه هر یک از اعضای هیأت منصفه بدون عذر موجه در چهار جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب در دادگاه حاضر نشوند و یا به همین ترتیب از شرکت در اتخاذ تصمیمات خودداری کنند با حکم همان دادگاه به دو سال محرومیت از عضویت در هیأت منصفه محکوم می شوند.

تبصره - هر یک از اعضای هیأت منصفه که با عذر موجه نتواند در جلسه دادگاه حاضر شود موظف است دو روز قبل از جلسه دادرسی، مراتب معذوریت خود را به طور کتبی و مستدل به استحضار دادگاه برساند. در صورتی که سبب عذر بعداً حادث گردد باید در اولین فرصت ممکن مراتب به اطلاع دادگاه رسانده شود. در غیر این صورت عذر وی غیرموجه محسوب می گردد. عذر موجه در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب - در امور کیفری - مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی احصاء شده است.

ماده ۱۰ - اعضای هیأت منصفه بعد از انتخاب در جلسه ای در برابر قرآن کریم به خداوند متعال سوگند یاد می کنند که بدون در نظر گرفتن گرایشهای شخصی، گروهی و با رعایت صداقت، تقوی و امانت داری در راه احقاق حق و ابطال باطل انجام وظیفه کنند.

ماده ۱۱ - رد صلاحیت اعضاء هیأت منصفه مطابق قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی همانند رد صلاحیت قضات خواهد بود.

ماده ۱۲ - هرگاه در حین محاکمه، اعضاء هیأت منصفه سؤالی داشته باشند مراتب را کتباً جهت طرح، تسلیم رئیس دادگاه می کنند.

ماده ۱۳ - پس از اعلام ختم رسیدگی بلافاصله اعضاء هیأت منصفه به شور پرداخته و نظر کتبی خود را در دو مورد زیر به دادگاه اعلام می دارند:

الف - متهم بزهکار است یا خیر؟

ب - در صورت بزهکاری، آیا مستحق تخفیف است یا خیر؟

تبصره - پس از اعلام نظر هیأت منصفه، دادگاه در خصوص مجرمیت یا برائت متهم اتخاذ تصمیم نموده و طبق قانون مبادرت به صدور رأی می نماید.

ماده ۱۴ - با تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر ملغی می گردد.

ماده ۱۵ - آئین نامه اجرائی این قانون از زمان تصویب ظرف مدت سه ماه به وسیله وزارتخانه های دادگستری، کشور و فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

فصل هفتم - هیأت منصفه مطبوعات

ماده ۱۷ - ماده زیر به عنوان ماده (۳۶) الحاق می‌گردد:

ماده ۳۶ - انتخاب هیأت منصفه به طریق ذیل خواهد بود:

هر دو سال یک بار در مهرماه جهت تعیین اعضاء هیأت منصفه در تهران به دعوت وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و با حضور وی و رئیس کل دادگستری استان، رئیس شورای شهر، رئیس سازمان تبلیغات و نماینده شورای سیاستگذاری ائمه جمعه سراسر کشور و در مراکز استان به دعوت مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان و با حضور وی و رئیس کل دادگستری استان، رئیس شورای شهر مرکز استان، رئیس سازمان تبلیغات و امام جمعه مرکز استان یا نماینده وی تشکیل می‌شود.

هیأت مذکور در تهران (۲۱) نفر و در سایر استانها (۱۴) نفر از افراد مورد اعتماد عمومی را از بین گروههای مختلف اجتماعی (روحانیون، اساتید دانشگاه، پزشکان، مهندسان، نویسندگان و روزنامه‌نگاران، وکلای دادگستری، دبیران و آموزگاران، اصناف، کارمندان، کارگران، کشاورزان، هنرمندان و بسیجیان) به عنوان اعضاء هیأت منصفه انتخاب می‌کند.

تبصره ۱ - چنانچه مفاد موضوع این ماده در مهلت مقرر انجام نشود، رئیس کل دادگستری مکلف می‌باشد نسبت به دعوت از افراد پادشده و انتخاب هیأت منصفه اقدام نماید.

تبصره ۲ - چنانچه به هر دلیلی اعضاء هیأت منصفه به ده نفر یا کمتر برسد، هیأت مذکور در این ماده موظف است ظرف یک ماه تشکیل جلسه داده و نسبت به تکمیل اعضاء هیأت منصفه اقدام نماید.

- ماده ۱۸ - متن ذیل به عنوان ماده (۳۷) الحاق می‌گردد:
- ماده ۳۷ - اعضاء هیأت منصفه باید دارای شرایط زیر باشند:
- ۱- داشتن حداقل سی سال سن و تأهل.
 - ۲- نداشتن سابقه محکومیت مؤثر کیفری.
 - ۳- اشتغال به امانت، صداقت و حسن شهرت.
 - ۴- صلاحیت علمی و آشنائی با مسائل فرهنگی و مطبوعاتی.

ماده ۱۹ - متن ذیل به عنوان ماده (۳۸) الحاق می‌گردد:

ماده ۳۸ - پس از انتخاب اعضاء هیأت منصفه، موضوع ماده (۳۶) این قانون، مراتب توسط رئیس کل دادگستری استان به اعضاء ابلاغ می‌گردد. دادگاه رسیدگی کننده به جرائم مطبوعاتی، حداقل یک هفته قبل از زمان رسیدگی از تمامی اعضاء هیأت منصفه دعوت می‌کند تا در جلسه محاکمه حضور یابند. دادگاه با حضور حداقل هفت نفر از اعضاء هیأت منصفه رسمیت خواهد یافت. اکثریت آراء حاضران ملاک تصمیم‌گیری هیأت منصفه خواهد بود، اعضاء هیأت موظفند تا پایان جلسات دادگاه حضور داشته باشند.

تبصره ۱ - تصمیمات هیأت‌های نظارت و منصفه با اکثریت مطلق عده حاضر معتبر خواهد بود.

تبصره ۲ - چنانچه در دو جلسه رسیدگی به یک پرونده جرم مطبوعاتی، هیأت منصفه به حد نصاب نرسد، دادگاه در جلسه سوم با حضور افراد حاضر حداقل به تعداد پنج نفر رسیدگی می‌نماید.

تبصره ۳ - دبیرخانه هیأت منصفه با بودجه و امکانات قوه قضائیه تشکیل و زیر نظر هیأت منصفه انجام وظیفه می‌نماید.

ماده ۲۰ - متن ذیل و تبصره آن به عنوان ماده (۳۹) الحاق می‌گردد:

ماده ۳۹ - هریک از اعضای هیأت منصفه چنانچه بدون عذر موجه در دو جلسه متوالی یا پنج جلسه متناوب دادگاه حاضر نشود یا از شرکت در اتخاذ تصمیم خودداری کند با حکم دادگاه رسیدگی کننده به دو سال محرومیت از عضویت در هیأت منصفه محکوم می‌شود. رأی دادگاه قطعی است.

تبصره - هریک از اعضای هیأت منصفه به علت وجود عذر موجه نتواند در جلسه دادگاه حضور یابد موظف است دو روز قبل از جلسه دادرسی عذر خود را کتباً و به طور مستدل به استحضار دادگاه برساند، در غیر این صورت عذر وی غیرموجه محسوب می‌گردد مگر عذرهایی که در این فاصله تا جلسه دادگاه حادث شده باشد در هر حال موظف است عذر خود را به دادگاه اعلام نماید.

عذر موجه همان است که در آیین دادرسی احصاء گردیده است.

ماده ۲۱ - متن ذیل به عنوان ماده (۴۰) الحاق می‌گردد:

ماده ۴۰ - اعضای هیأت منصفه در ابتدای اولین جلسه حضور خود در دادگاه، به خداوند متعال و در برابر قرآن کریم سوگند یاد می‌کنند بدون در نظر گرفتن گرایش‌های شخصی یا گروهی و با رعایت صداقت، تقوی و امانت‌داری، در راه احقاق حق و ابطال باطل انجام وظیفه نمایند.

ماده ۲۲ - متن ذیل به عنوان ماده (۴۱) الحاق می‌گردد:

ماده ۴۱ - موارد رد اعضای هیأت منصفه همان است که طبق قانون در مورد رد قضات پیش‌بینی شده است.

ماده ۲۳ - متن ذیل به عنوان ماده (۴۲) الحاق می‌گردد:

ماده ۴۲ - هرگاه در حین محاکمه، اعضای هیأت منصفه سؤالاتی داشته باشند، مراتب را کتباً جهت طرح، تسلیم رئیس دادگاه می‌نمایند.

ماده ۲۴ - متن ذیل به عنوان ماده (۴۳) و تبصره‌های آن الحاق می‌گردد:
ماده ۴۳ - پس از اعلام ختم رسیدگی بلافاصله اعضاء هیأت منصفه به شور
پرداخته و نظر کتبی خود را در دو مورد زیر به دادگاه اعلام می‌دارند:

الف - متهم بزهکار است یا خیر؟

ب - در صورت بزهکاری آیا مستحق تخفیف است یا خیر؟

تبصره ۱ - پس از اعلام نظر هیأت منصفه دادگاه در خصوص مجرمیت یا برائت
متهم اتخاذ تصمیم نموده و طبق قانون مبادرت به صدور رأی می‌نماید.
تبصره ۲ - در صورتی که تصمیم هیأت منصفه بر بزهکاری باشد دادگاه می‌تواند
پس از رسیدگی رأی بر برائت صادر کند.

تبصره ۳ - در صورتی که رأی دادگاه مبنی بر مجرمیت باشد، رأی صادره طبق
مقررات قانونی قابل تجدیدنظرخواهی است. در رسیدگی مرحله تجدیدنظر حضور هیأت
منصفه لازم نیست.

تبصره ۴ - حضور هیأت منصفه در تحقیقات مقدماتی و صدور قرارهای قانونی
لازم نیست.

ماده ۲۵ - متن ذیل به عنوان ماده (۴۴) الحاق می‌گردد:

ماده ۴۴ - هرگاه حکم دادگاه مبنی بر برائت یا محکومیتی باشد که مستلزم سلب
حقوق اجتماعی نباشد، از نشریه در صورتی که قبلاً توقیف شده باشد بی‌درنگ رفع
توقیف خواهد شد و انتشار مجدد آن بلامانع می‌باشد.

ورود به اداره قوانین شورای نگهبان

تاریخ ثبت: ۱۳ / ۱ /

شماره ثبت:

شماره دفتر کل:

شماره شناسه:

۲-
صنجه
دایره چاپ و تکثیر